

”Samhället måste ta ett ökat ansvar”

Av: Christer Bark Publicerad: 22 februari, 2005

En av dem är Otto Cars, professor vid Uppsala Universitet och ordförande i det nationella nätverket mot antibiotikaresistens, STRAMA. – Det politiska världssamfundet måste inse [...]

En av dem är Otto Cars, professor vid Uppsala Universitet och ordförande i det nationella nätverket mot antibiotikaresistens, STRAMA.

– Det politiska världssamfundet måste inse allvaret. Det går inte längre att blunda inför hotet. Om inget görs kan vi stå utan antibiotika mot särskilt resistenta bakterier. Toppen på isberget har redan visat sig i form av dödlighet på intensivvårdsavdelningar även i den rika världen, säger Otto Cars, som tycker att det pratas väldigt mycket på expertmöten, men görs väldigt lite.

– Det står stilla både i USA och Europa. Ingen tar taktpinnen.

Otto Cars menar att samhället nu måste ta ett ökat ansvar och att det är bråttom.

– Vi kan inte räkna med att läkemedelsindustrin ska prioritera de områden där behoven är störst. Vi lever i ett marknadsstyrt system och marknaden är för liten. Historiskt sett har läkemedelsindustrin och samhället gått hand i hand. I princip kan man nog säga att den rika världen oftast har fått tillgång till de läkemedel som efterfrågats, men nu har systemet börjat glappa och vi kan konstatera att samhället inte får fram de läkemedel som behövs.

– Det har varit en drift från infektionsområdet och antibiotikaområdet till ekonomiskt säkrare marknader med läkemedel till kroniskt sjuka och äldre patienter med daglig och livslång behandling.

Även om Otto Cars betonar att antibiotikaproblemet måste lösas globalt tycker han att det är oerhört viktigt att Europa bygger upp en egen strategi, inte bara för att han kunnat konstatera att det historiskt sett varit svårt att samordna sådana här insatser.

– De europeiska länderna måste bestämma vilka läkemedel som är viktigast att få fram. Europa-kommissionen bör ta huvudansvaret och se till att den europeiska läkemedelsmyndigheten så fort som möjligt gör en behovsprioritering så att vi får en systematisk analys av hur resistensproblemet ser ut – var det är mest bråttom och var de potentiellt största hoten finns. Den samlade kunskapen finns inte idag, menar Otto Cars.

– Visst är nya läkemedel på väg, men de är riktade mot bakterier där vi till viss utsträckning redan har hyfsat bra alternativ.

Du säger att samhället måste ta ett ökat ansvar. Hur ska det gå till?

– I vissa fall kan det bli frågan om att samhället helt enkelt måste beställa läkemedlen med anbudsförfarande och betala för dem. I andra fall att samhället ser till att läkemedelsindustrin, som har en enorm kunskap, stöttas i form av olika incitament mot att industrin gör motprestationer, t.ex. att medlen reserveras för vissa patientgrupper.

Otto Cars menar att en åtgärd mycket väl kan vara att begränsa kraven på dokumentation, utan att tumma på säkerheten, om preparaten är väldigt angelägna.

Andra sätt att stötta industrin kan vara att göra patentreglerna mer flexibla. Internationellt diskuteras att exempelvis ge ett företag förlängd patenntid på ett läkemedel som redan säljer bra mot att företaget tar fram ett nytt antibiotika.

En annan idé som tilltalar Otto Cars speciellt, eftersom den hjälper till att förhindra onödig resistensutveckling, är att ändra reglerna så att patenntiden inte börjar ticka förrän läkemedlet får en viss försäljning.

– Ett sådant tankesätt tycker jag är bra för det bygger in en återhållsam användning. Det största problemet idag är att det används kopiöst mycket antibiotika i onödan på felaktiga indikationer. Den användningen måste bort, för den hotar det ekologiska systemet. Problemet är att det många gånger är den onödiga användningen som gjort att företagen fått tillbaka de pengar de satsat.

Otto Cars:

– Om man ska hårdra det här så behöver vi ha nya läkemedel, det är alla överens om, men vi vill inte att de ska användas förrän de behövs. De ska stå på hyllan på intensivvården och finnas tillgängliga den dag behovet uppstår. Då kan vi konstatera att det system vi har idag inte fungerar. Här behövs många nya idéer och nya kontrakt mellan samhället och industrin.

Men även om Otto Cars efterlyser världsomspännande nytänkande så står som solklar etta på hans åtgärdslista att se till att livslängden på antibiotika förlängs, speciellt på nya preparat.

– Idag marknadsförs antibiotika intensivt på fel indikationer på många håll i världen. Det räcker med att titta på hur antibiotika används i Sydeuropa för att se hur lite respekt man har för de här läkemedlen. Vi kan inte fortsätta som vi gör idag och även låta de nya preparaten drabbas av resistens på grund av felanvändning, menar Otto Cars.

– Världssamfundet måste se till att marknadsföringen regleras. Men vi måste göra det globalt. Kanske är det så att vi i den rika världen måste betala mer för de här preparaten. Kanske krävs det olika prissättning i olika delar av världen för att kunna påverka användningen.

Otto Cars:

– Vi importerar idag bakteriestammar från Indien, Bangladesh, Korea och Indonesien som är resistent. De flyttar sig ju över hela världen, så om inte de länderna får tillgång till preparat som minskar resistensutvecklingen så drabbas alla förr eller senare.

Vad kan Sverige göra och vad behöver det internationella samfundet göra?

– Sverige gör redan mycket. Jag tror att vi i viss utsträckning leder diskussionen både på den politiska nivån och expertnivån, men för Europas del måste frågorna upp på högsta EU-nivå, till EU-kommissionen och parlamentet. Någon måste göras huvudansvarig och ta fram en strukturerad handlingsplan, det är det absolut första som måste göras.

Genom ett svenskt initiativ byggs nu ett internationellt nätverk mot antibiotikaresistens upp i samarbete med bl.a. WHO.

Detta nätverk har tre huvudsyften: att göra problemet med antibiotikaresistens mer synligt och prioriterat, att minska den onödiga användningen av antibiotika och att finna lösningar för att nya läkemedel skall utvecklas. Sverige har initierat en resolution om antibiotikaresistensproblemet som nyligen accepterats av WHO:s styrelse med stöd av mer än 30 länder. Nu återstår att försöka få denna godkänd vid Världshälsoförsamlingen i maj.